

ВИБІР БАЗОВОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ ПРЕРОГАТИВИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВОЇ ГРУПИ

© *І.В. Алексєєв, Л.П. Бондаренко, 2009*

Сама сутність промислово-фінансової групи передбачає розроблення стратегії розвитку. Наявність єдиної стратегії є важливою умовою існування промислово-фінансової групи. Стратегія покликана формувати довготермінову перспективу функціонування промислово-фінансової групи, а для великого бізнесу особливо важливим є бачення свого розвитку в часі і озброєння необхідними інструментами досягнення бажаних результатів. Якщо ПФГ чітко не формує свої цілі в довгостроковому періоді, то в короткостроковому періоді її діяльність буде зводитися до намагання отримати одномоментну вигоду і прибуток, а така недалекоглядна поведінка на ринку зазвичай веде до фінансового краху. Великий капітал, яким і є промислово-фінансова група, мусить приділяти особливу увагу формуванню чіткої і детальної стратегії свого розвитку. Оскільки саме стратегічне мислення ПФГ здатне забезпечити досягнення міцних позицій на ринку і отримання максимальних прибутків у довгостроковій перспективі. Стратегія промислово-фінансової групи має бути розроблена як для цілісної одиниці. Адже ПФГ виступає як єдиний механізм, елементи якого тісно взаємодіють та впливають одне на одне. Тому загальні стратегічні цілі ПФГ мають бути єдиними для усіх учасників групи.

Стратегія капіталу має бути домінантною в цьому плані, оскільки капітал є основою ПФГ. Для реалізації стратегічних планів промислово-фінансовій групі необхідно володіти капіталом певного розміру та структури, саме тому розроблення окремого стратегічного плану формування капіталу групи у рамках єдиної стратегічної програми розвитку є надзвичайно важливим завданням.

Необхідно відповісти на такі запитання в процесі стратегічного планування промислово-фінансової групи:

1. В якому стані знаходиться ПФГ та її капітал на даному етапі? Які слабкі і сильні сторони капіталу ПФГ та кожного учасника?
2. Чого хоче добитися ПФГ? Яка зовнішня ситуація?
3. Як добитися бажаного результату ПФГ?

Українські науковці у своїх дослідженнях звертали свою увагу як на етапність стратегічного планування капіталу [1, 2, 3, 4], так і на етапність стратегічного планування у промислово-фінансових групах [5]. Таким чином, треба відмітити, що у сучасній економічній літературі відсутні дослідження пов'язані безпосередньо з питанням стратегічного планування капіталу промислово-фінансових груп.

На базі аналізу як внутрішніх сильних і слабких сторін промислово-фінансової групи, так і зовнішніх ризиків і перспектив керівництво ПФГ закріплює одну певну стратегічну прерогативу, тобто модель стратегічної поведінки для промислово-фінансової групи.

Стратегію планування структури капіталу промислово-фінансової групи можна поділити на стратегію розвитку, стратегію внутрішньої стабілізації та стратегію згортання. В залежності від власного фінансового стану, етапу розвитку та умов зовнішнього середовища промислово-фінансова група буде обирати ту стратегію, яка за даних умов найбільше відповідатиме її стратегічним цілям.

Стратегія розвитку передбачає в першу чергу збільшення кількості учасників у рамках промислово-фінансової групи. ПФГ може залучати одного чи декількох учасників як в уже існуючих напрямках діяльності групи, так і розпочинаючи роботу у нових для себе галузях економіки. Стратегія розвитку являє собою агресивну стратегію зростання промислово-фінансової групи за рахунок зростання величини капіталу та розширення сфери діяльності. Ця стратегія є бажаною для будь-якої ПФГ, адже залучення нових учасників веде до зміцнення загальних позицій ПФГ на ринку, розширення сфер діяльності та впливу, покращення ділового іміджу. Стратегія розвитку обирається промислово-фінансовою групою, якщо фінансовий стан і умови зовнішнього середовища є сприятливими. Тобто якщо запас фінансової міцності дозволяє ПФГ є достатнім для введення у коло

учасників групи додаткових суб'єктів господарювання, а потенційна майбутня вигода від купівлі нових учасників буде перевищувати затрати на їх придбання, а також приведення у відповідність з внутрішньо груповими нормами роботи. Тобто це переорієнтація менеджменту, необхідна модернізація обладнання та устаткування, зміна виробничо-збутових схем роботи та інше. Ця стратегія притаманна переважно молодим промислово-фінансовим групам, які тільки розпочинають свою діяльність і намагаються активно зростати. Також до стратегії розвитку формування капіталу ПФГ належить отримання довгострокових кредитних ресурсів групою, особливо це стосується виходу на міжнародні ринки капіталу.

Стратегія внутрішньої стабілізації, або оптимізація фінансового стану учасників промислово-фінансової групи означає значні інвестиції у покращення роботи і фінансового стану наявних учасників групи, що цього потребують. Їх техніко-технічне переоснащення, модернізація, налагодження виробництва чи надання послуг, налагодження постачально-збутової політики, оптимізація структури капіталу, зміна управління. Стратегія внутрішньої стабілізації покликана зміцнити на покращити діяльність учасників групи та їх капіталу уже сформованого складу. Доходячи до певного рівня росту, промислово-фінансова група мусить перед початком наступного етапу зростання оптимізувати наявні активи та капітал, щоб забезпечити максимально можливу їх ефективність та віддачу. Ця стратегія зазвичай притаманна зрілим промислово-фінансовим групам, які вже пройшли етап активного розвитку і наступним кроком розпочинають оптимізаційні процеси серед учасників об'єднання. Також стратегію внутрішньої стабілізації обирають ті промислово-фінансові групи, які не мають достатньої фінансової спроможності для залучення нових учасників, проте володіють певними фінансовими ресурсами, щоб здійснювати місцеві оптимізаційні зміни в середині інтеграційного об'єднання. Стратегія внутрішньої стабілізації не передбачає вагомих зовнішніх джерел формування капіталу учасників групи, а концентрація більше на внутрішньо групових джерелах поповнення фінансових ресурсів учасників ПФГ.

Стратегія згортання – це в першу чергу продаж стратегічно не вигідних учасників промислово-фінансової групи, або частини їх активів. Тобто це позбавлення неприбуткових учасників або учасників, які належать до того напрямку економічної діяльності, яким дана ПФГ більше не буде займатися. Це по суті зменшення величини капіталу групи. Для обрання цієї стратегії у промислово-фінансової групи є дві причини. Перша – гостра фінансова криза в середині ПФГ, коли власними фінансовими силами об'єднання не здатне підтримати економічну життєздатність певного учасника групи або учасників. Така ситуація може бути викликана як внутрішніми фінансовими проблемами промислово-фінансової групи, так і гострими кризовими явищами в певній галузі чи економіці країни загалом. Друга – це економічна переорієнтація промислово-фінансової групи. Тобто керівництво ПФГ може прийти до висновку, що для подальшої ефективної діяльності об'єднання економічно більш доцільним є припинення одного виду економічної діяльності і починання нового. З цією метою ПФГ буде розпродувати ті активи, які не вписуються у нові стратегічні цілі розвитку групи. Таке перепрофілювання буде виступати відповіддю на зміну економічних умов господарювання, в яких працює дана промислово-фінансова група.

1. Смолін, І.В. Стратегічне планування розвитку організації: монографія / І.В. Смолін. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 344с.; 2. Кононов, О.Ю. Адаптивный подход при формировании динамических характеристик структуры капитала ПЭС / О.Ю. Кононов // Зб. наук. Праць «Економіка: проблеми теорії та практики». Вип.132. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2002. – С. 211-217; 3. Костюк, О.М. Трирівнева корпоративна фінансова стратегія / О.М. Костюк // Механізм регулювання економіки природокористування, економіки підприємства та організація виробництва. – Суми: Видавництво Сумського державного університету. – 2000. - №1. – с. 201-209; 4. Мішина, С.В. Особливості науково-практичного застосування організаційно-економічного механізму управління фінансовими ресурсами промислових підприємств / С.В. Мішина // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. Вип. 190. II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. – С.516-521; 5. Козаченко, А.В. Формування механізму управління великими виробничо-фінансовими системами промисловості: автореф. дис. на здобуття канд. екон. наук: спец.: 08.07.01 / А.В. Козаченко. - Східноукраїнський державний університет. – Луганськ, 1998. – 19с.